

28 Wooninitiatieven

1 Inleiding

Als medewerker in de maatschappelijke zorg kun je te maken krijgen met initiatieven van mensen met een beperking en hun ouders/verwanten. In dit thema zie je een voorbeeld van 'wooninitiatieven.nl'.

Wooninitiatieven.nl is een ontmoetingsite voor mensen met een beperking en hun ouders. Op deze site staat een overzicht van wooninitiatieven, oproepen, begeleidingsmogelijkheden en veel links naar informatie over wooninitiatieven.

Steeds vaker worden dit soort initiatieven ontwikkeld voor mensen met een verstandelijke, lichamelijke, meervoudig complexe of psychiatrische beperking.

De inhoud van dit thema:

- 2 Wooninitiatieven; wat en voor wie
- 3 Geschikte woonruimte vinden
- 4 Zorg regelen
- 5 Zorg betalen
- 6 Aandachtspunten voor de praktijk

1

2 Wooninitiatieven; wat en voor wie

Een wooninitiatief is een woonvorm voor mensen met een beperking. Het belangrijkste kenmerk hierbij is dat het initiatief bij de mensen met een beperking, ouders of verwanten ligt. Zij hebben de zeggenschap en regie in een traject dat moet leiden tot wonen met begeleiding, in welke gewenste vorm dan ook.

Een wooninitiatief is voor alle mensen met een lichamelijke, autistische, verstandelijke, psychische of meervoudige beperking.

3 Geschikte woonruimte vinden

Huisvesting blijkt vaak het lastigste punt bij het realiseren van een wooninitiatief. Welke locatie is gewenst? En waar heeft een woningcorporatie of projectontwikkelaar bouw mogelijkheden? Wat wil een woningcorporatie bijdragen in huisvesting aan bijzondere doelgroepen?

De zorgvraag kan mede bepalend zijn voor de gewenste locatie. Zo is vaak de nabijheid van openbaar vervoer en voorzieningen belangrijk als de mobiliteit van de bewoners beperkt is.

Bij bewoners die moeite hebben met de vele prikkels, die een centrum van een dorp of stad met zich meebrengen, kan juist een locatie in een zogenaamd buitengebied de voorkeur genieten.

Belangrijk is dat de bouwer en de eventuele verhuurder op de hoogte zijn van de wensen. Een projectplan kan als hulpmiddel dienen. In zo'n projectplan kunnen de wensen over huisvesting staan. Ook het totaal aantal bewoners en de (mate van) beperking staat daar in.

Wel of geen nieuwbouw

Nieuwbouw voor kleinschalige woonvormen is vaak een betere oplossing dan de verbouw van bestaande woningen. Met nieuwbouw kan men beter rekening houden met bouwkundige eisen als manoeuvreerruimte, technische voorzieningen voor sanitair, speciale leidingen en slimme toepassingen van elektronica in huis.

Woonlasten

De bewoner betaalt zelf de huur van de woning uit eigen inkomen, uitkering of salaris. Ook kan het zijn dat de bewoner een woning koopt. De verzorging en/of begeleidingskosten worden vanuit de AWBZ betaald, vaak via een PGB.

Een eigen woning, kan dat?

Ja, dat kan. Wooninitiatieven bestaan in verschillende vormen, zoals:

- een huis met een groep bewoners, in grootte sterk variërend. Hierbij kan het zijn dat men een eigen zit-slaapkamer heeft. Ook kan het zijn dat ieder zijn eigen appartement heeft met een gezamenlijke ruimte voor de bijvoorbeeld de maaltijden en/of andere activiteiten;
- gekoppelde wooneenheden, bijvoorbeeld enkele appartementen in een appartementen-complex;
- enkele woningen in een straat met een steunpunt of zorgunit in de buurt (in samenwerking met bijvoorbeeld een woningcorporatie).

Als ik geen woning kan vinden?

Probeer met de betrokken partijen (zoals zorgaanbieder, woningcorporatie) te overleggen wat de alternatieve mogelijkheden zijn. Je kunt je hierbij laten ondersteunen door cliënt-ondersteunende organisaties, zoals bijvoorbeeld MEE, Oudervereniging VOGG of Philadelphia Support.

4 Zorg regelen

Er zijn vele manieren om de zorg te organiseren. De meest voorkomende is een zorgaanbieder die vanaf het begin betrokken is, die het hele traject mee begeleidt en uiteindelijk de zorg levert.

Ook zijn er voorbeelden van wooninitiatieven waarbij een zorgaanbieder het initiatief ondersteunt in de opzet, maar waarbij afgesproken is dat zij geen garantie heeft met betrekking tot het leveren van de zorg.

De vertegenwoordigers van het wooninitiatief (bijvoorbeeld stichting of vereniging) vragen bij meerdere zorgaanbieders een offerte op als start van een traject, door gesprekken, wat leidt tot een uiteindelijke keuze. Met die gekozen aanbieder kunnen in onderling overleg verdere afspraken gemaakt worden wat de verdere rol van de ouders is. Bijvoorbeeld met betrekking tot inrichting wonen, aanname personeel. De initiatiefnemers nemen zelf personeel in dienst en worden zelf de werkgever.

Begeleiding in de praktijk

Dit is afhankelijk van wensen en mogelijkheden. Leidend hierbij is de door het CIZ afgegeven indicatie voor zorg. Deze bepaalt welke soort zorg iemand krijgt en hoeveel budget er te besteden is.

5 Zorg betalen

Er zijn grofweg twee mogelijkheden: AWBZ zorg kan geleverd worden op basis van Zorg In Natura (ZIN) of op basis van een PersoonsGebonden Budget (PGB).

Bij de meeste wooninitiatieven is PGB het uitgangspunt. Dat is namelijk de manier om zelf de regie in handen te houden. Met de PGB's in de hand voer je met zorgaanbieders de onderhandelingen over de invulling van de zorg. De bewoners worden zelf de huurder van hun wooneenheid. Echter, in de praktijk blijkt het PGB vaak ontoereikend.

Dit kan te maken hebben met enerzijds een ontoereikend indicatiebesluit bij de individuele bewoner. Ook het feit dat de functie verblijf niet via een PGB gefinancierd kan worden, speelt mee. Doordat inmiddels ook op tweede kamer niveau is bekrachtigd dat twee etmalen verblijf per week wel op PGB basis gefinancierd kan worden is dat probleem minder geworden.

Via de ZIN wordt de zorgaanbieder de huurder van de totale woning en betalen de bewoners een eigen bijdrage voor hun woonlasten en voeding. Voor de zorg krijgt de aanbieder per bewoner een vast bedrag. In feite spreken we bij de ZIN vorm niet meer van een cliënteninitiatief.

6 Aandachtspunten voor de praktijk

Voorwaarden voor succes

- de overtuiging vanuit de cliënt dat kleinschalig wonen in eigen beheer veel te bieden heeft;
- ouders die veel aandacht besteden aan de afstemming van onderlinge verwachtingen, woonwensen en zorgbehoefte die zorgvuldig in kaart zijn gebracht, toekomstige bewoners die getraind zijn in samen dingen doen;
- organisaties stellen een gezamenlijk visiedocument op;
- er is een externe procesbegeleider;
- er is een vertrouwensbasis tussen betrokken partijen;
- partijen stellen een oplossing boven de regels;
- de gemeente werkt mee;
- betrokken partijen hebben de wil om creatieve oplossingen te bedenken;
- de eindregie in handen houden;
- er is inzicht in en hulp bij het interpreteren van wet- en regelgeving;
- ervaring met subsidies, uitkeringen, woningaanpassingen, financieel beheer en bedrijfsvoering;
- gemeente of woningcorporatie is bereid financiële risico's te lopen;
- er is overzicht 'wie, wat betaalt';
- huurtoeslag is structureel;
- langer zelfstandig wonen door toepassing van domotica;
- structurele zorg is goed geregeld;
- er is voldoende vrije keuze uit zorgaanbod;
- offertes van zorgaanbieders zijn helder en vergelijkbaar;
- er is een regeling voor opvallende plaatsen;
- ook op lange termijn zijn zeggenschap en begeleiding goed geregeld;
- er is tijdig nagedacht over de kwaliteit van de zorg.

Beperkende factoren

- diverse partijen moeten samenwerken terwijl ze dat niet gewend zijn;
- niet duidelijk is wie de huurder is, een persoon, een stichting of een vereniging;
- de regelgeving wordt niet begrepen zonder deskundige toelichting;
- woonwensen zijn niet eenvoudig in kaart te brengen;
- de zorgbehoefte zich moeilijk laat kwantificeren;
- een passend zorgaanbod niet eenvoudig is te organiseren en te garanderen;
- sluitende structurele financiering moeilijk is rond te krijgen;
- een geschikte woning niet makkelijk is te vinden;
- er onduidelijkheid kan ontstaan over wat er moet gebeuren als één van de bewoners vertrekt.